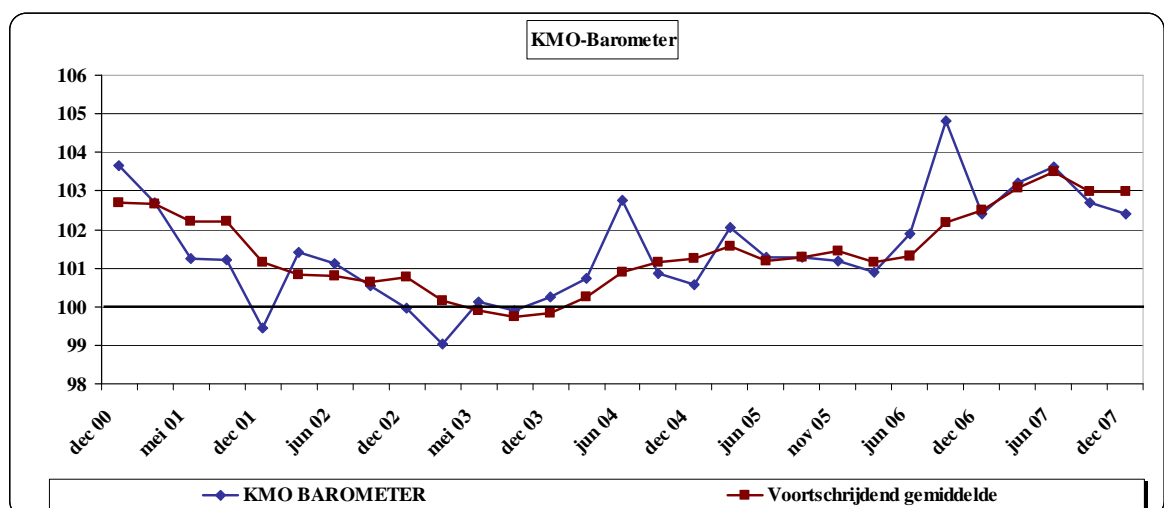

De UNIZO KMO-barometer wordt per kwartaal samengesteld aan de hand van een bevraging bij 700 KMO's en bestaat uit verschillende deelindices. Waarden boven index 100 wijzen op een positief evoluerende conjunctuur, waarden onder index 100 wijzen op een negatief evoluerende conjunctuur.

2007 - Kwartaal 4

- **KMO conjunctuur barometer zakt voor het tweede kwartaal op rij**
- **Vooraf zelfstandigen en bedrijven met minder dan 20 werknemers stellen daling vast in de activiteiten**
- **Sterke daling tevredenheid algemene economische toestand bij Vlaamse ondernemers**
- **1 op 5 KMO's stelt meer mensen te werk, vooral bedrijven met meer dan 20 werknemers kennen sterke positieve evolutie**
- **Antwerpen en Limburg zijn de best presterende provincies binnen de KMO barometer**

De KMO conjunctuur barometer van UNIZO kent voor het tweede kwartaal op rij een verzwakking tot 102,4 punten. De index blijft dus boven de cruciale grens van de 100 punten liggen. Het voortschrijdend gemiddelde blijft op exact hetzelfde niveau als het vorige kwartaal met 103 punten. De daling van de barometer is een bijkomend knipperlicht dat wijst op een groeivertraging, nadat eerder verschillende conjunctuurparameters gas moesten terugnemen.

De algemene economische context kreeg dan ook klappen tijdens het laatste kwartaal van 2007. Het consumentenvertrouwen tuimelde naar beneden onder invloed van het prijsverloop van de olie- en voedingsprijzen. De inflatie op jaarbasis klom tot 2,94% eind november, waardoor de afgeleide spilindex eerder dan verwacht wordt overschreden

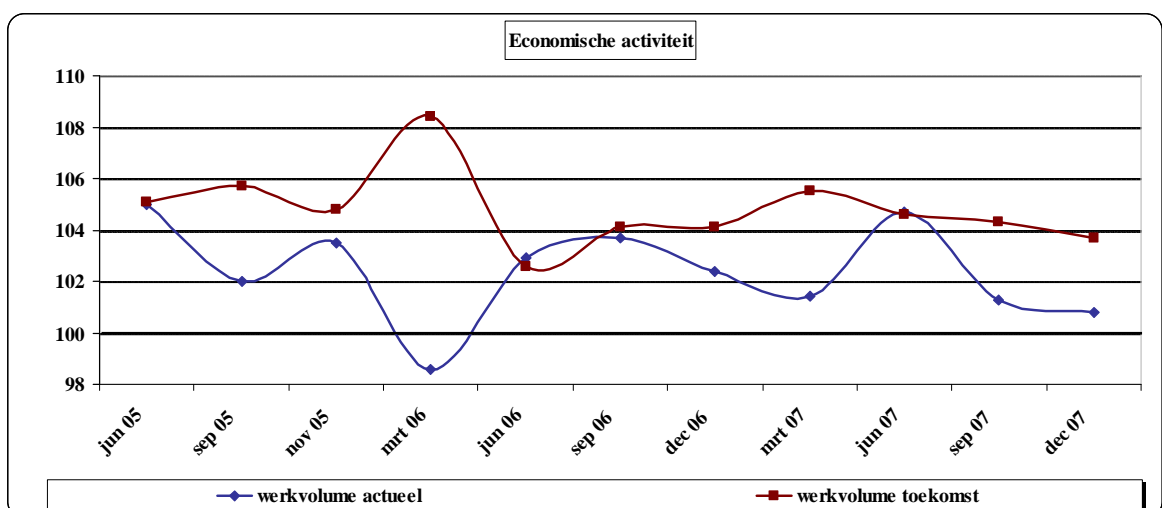
(december 2007). Ondertussen blijft de euro op recordhoogte staan ten opzichte van de dollar. De KMO die buiten de grenzen van de eurozone actief is krijgt het daardoor extra moeilijk. Ook het aantal faillissementen kent een stijgend verloop. De groeiverwachtingen worden door verschillende actoren dan ook naar beneden bijgesteld. Voor 2007 verwacht de NBB een uiteindelijke groei van 2,5%. Vorig jaar bedroeg de groei nog 2,9% en voor 2008 wordt een groei van 2,2% verwacht. Ook het feit dat er na een half jaar nog steeds geen zicht is op een nieuwe stabiele regering draagt zeker niet bij tot het ondernemersvertrouwen. De stroom aan negatieve signalen die de ondernemer te verwerken krijgt zorgt er voor dat de tevredenheid over de algemene economische situatie een duik naar beneden neemt en tot op het huidige niveau van 100,8 punten komt te staan.

De KMO barometer strandt eind 2007 op een niveau van 102,4 punten, een daling met 0,3 punten ten opzichte van het vorige kwartaal. Ten opzichte van het tweede kwartaal van 2007 daalt de index zelfs met 3,9 punten. De ondernemers blijven wel optimistisch in hun verwachtingen voor 2008.

Economische activiteit

De toename van de activiteiten bij de KMO's vertraagd voor het tweede kwartaal op rij. De deelindex zakt met 0,5 punten tot een niveau van 100,8 punten. De economische activiteiten van de KMO's nemen dus nog wel toe maar komen dichtbij de grens van de 100 punten. 1 op 4 van de Vlaamse ondernemers zegt minder werk te hebben in vergelijking met het vorige kwartaal. In Vlaams Brabant zegt zelfs 1 op 3 ondernemers minder werk te hebben. De getroffen sectoren zijn vooral de kleinhandel en de industrie waar 1 op de 3 een daling in de activiteitsgroei opmerkt.

Vooraf kleinere bedrijven stellen een terugval in de activiteiten vast. Van de bedrijven met minder dan 20 werknemers zegt 24% minder werk te hebben in vergelijking met het vorige kwartaal, bij de bedrijven met meer dan 20 werknemers is dit percentage 15%. Van de zelfstandigen verklaart zelfs 30,4% minder werk te hebben.

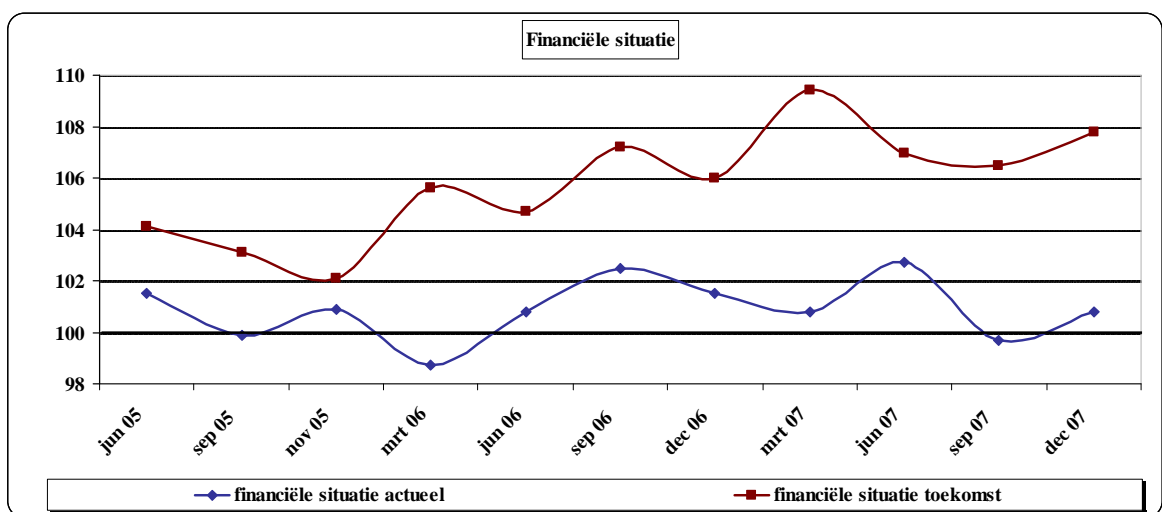

De verwachtingen van de ondernemers met betrekking tot hun activiteiten blijven relatief positief ondanks een vertraging. De deelindex klokt af op 103,7 punten, een daling met 0,9 punten ten opzichte van het vorige kwartaal. 37,6% van de ondernemers verwacht nog steeds een groeiversnelling van de activiteiten. In Antwerpen en Limburg zijn de ondernemers het meest positief, 4 ondernemers op 10 verwachten er een versnelling van de activiteiten. In West-Vlaanderen zijn de ondernemers het minst positief, 1 op 3 verwacht er een groeiversnelling. Vooral de kleinhandel is optimistisch ingesteld. Niet minder dan de helft van de kleinhandelaars verwacht een toename van de activiteitsgroei voor de komende maanden. De bouwsector is het minst positief naar de toekomst toe. 23,6% van de bouwondernemers verwachten een groeiversnelling van de activiteiten voor het komende kwartaal.

Financiële situatie

De huidige rentabiliteit van de KMO's blijft op een uiterst laag niveau. De deelindex neemt opnieuw de kaap van de 100 punten en sluit het jaar af met 100,8 punten. Een stijging met 1,1 punten ten opzichte van het vorige kwartaal. Ondernemers zien hun rentabiliteit dus opnieuw licht toenemen, nadat deze tijdens het vorige kwartaal was afgenomen. Vooral in de provincies Antwerpen en Limburg zijn de ondernemers optimistisch ingesteld met respectievelijk 36,3% en 34,5% van de ondernemers die een betere rentabiliteit voor ogen hebben ten opzichte van het vorige kwartaal.

Wanneer we de verschillende sectoren onder de loep nemen stellen we vast dat de rentabiliteit vooral voor de kleinhandel problematisch is. 32,2% van de ondernemers in de kleinhandel zegt momenteel een daling waar te nemen van de rentabiliteit. De stijgende voedselprijzen worden door de kleinhandelaars dus niet automatisch of niet voldoende doorgerekend aan de klant.

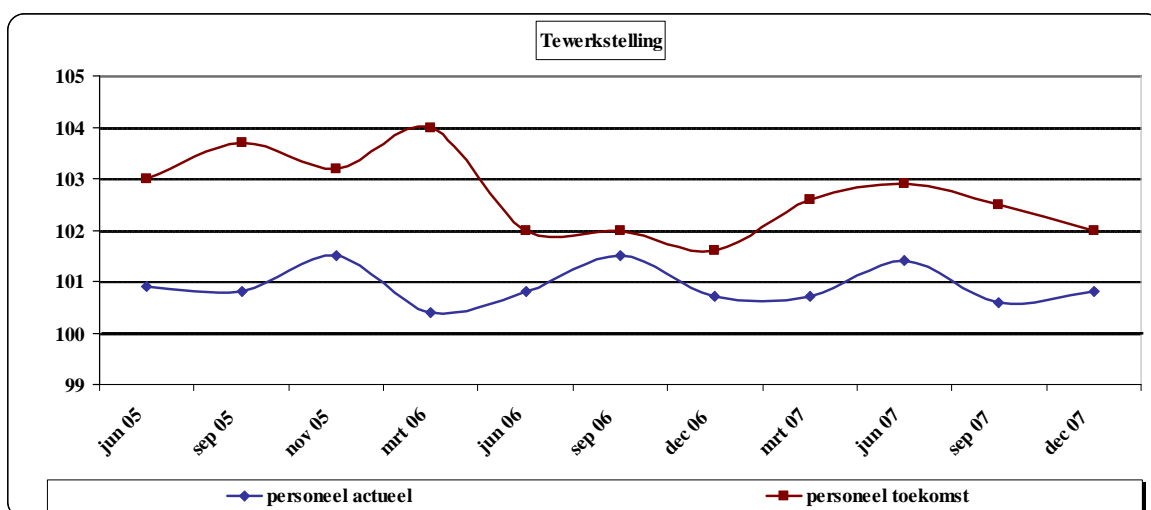
De gemiddelde ondernemer in Vlaanderen verwacht een verbetering van de rentabiliteit

voor het komende kwartaal. De deelindex neemt toe met 1,3 punten tot 107,8 punten. De kloof tussen de actuele financiële situatie en de verwachtingen voor de toekomstige financiële situatie neemt verder toe en stijgt tot 7 punten. 36,1% van de ondernemers verwacht dat de toekomstige rentabiliteit zal verbeteren. Vooral ondernemers in Vlaams-Brabant en Limburg zijn positief ingesteld. In deze provincies verwachten 4 op de 10 ondernemers een verbetering van de rentabiliteit. In West-Vlaanderen zakt dit cijfer tot 24,7%. De kleinhandel verwacht niet dat de toekomst beterschap brengt. Maar liefst 47,5% van de kleinhandelaars denkt dat de rentabiliteit de komende maanden zal zakken.

Tewerkstelling

De tewerkstelling bij KMO's is lichtjes toegenomen tijdens het laatste kwartaal van 2007. De deelindex stijgt met 0,2 punten tot een niveau van 100,8 punten. Ongeveer 20% van de KMO's zegt meer mensen in dienst te hebben in vergelijking met het vorige kwartaal. De toename is vooral te merken in de dienstensector en de industrie waar respectievelijk 23% en 22% van de ondernemers meer mensen tewerk stelt ten opzichte van het vorige kwartaal. De toename is het sterkst in Limburg waar 26,8% van de ondernemers meer mensen tewerk stelt. Van de ondernemingen met minder dan 20 werknemers zegt 16,3% meer mensen in dienst te hebben. Bij ondernemingen met meer dan 20 werknemers is dit cijfer maar liefst 37,8%.

De aanhoudende toename van de tewerkstelling spiegelt zich in de tewerkstellingscijfers. De werkloosheidsgraad - de verhouding tussen het aantal werkzoekenden en de beroepsbevolking - bedraagt volgens berekeningen van de VDAB 5,87% in november 2007. Op jaarbasis daalde dan ook het aantal niet-werkende werkzoekenden met 31.478.

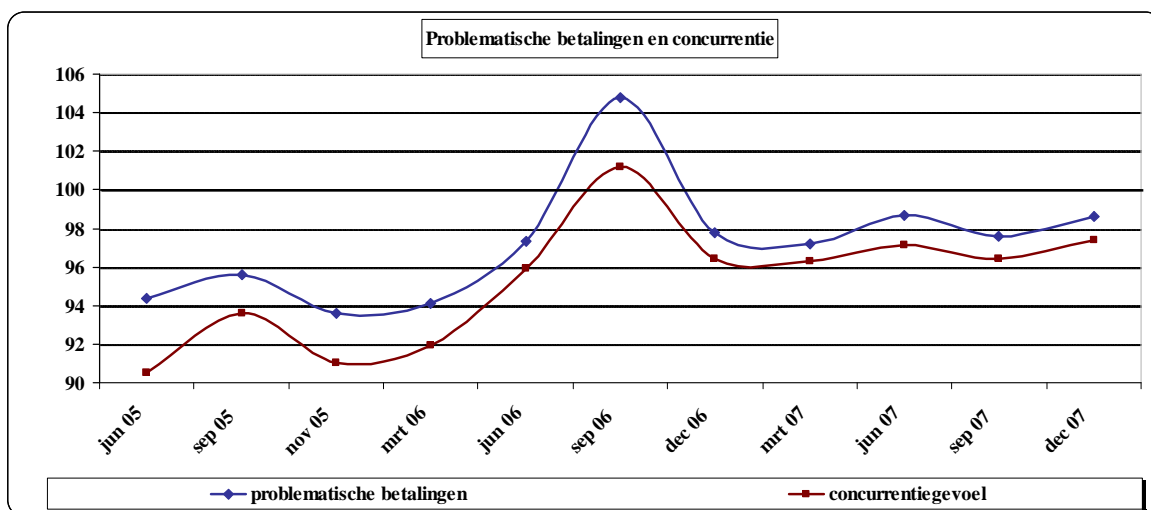

De tewerkstellingsverwachtingen voor 2008 zakken met 0,5 punten maar blijven positief en klokken af op een niveau van 102 punten. 21,9% van de ondernemers verwacht in de toekomst meer mensen tewerk te stellen. Vooral in Antwerpen en Limburg is men positief gesteld, waar ongeveer 1 op 4 ondernemers verwacht meer mensen tewerk te zullen stellen.

Vooral de industrie, groothandel en dienstensector zijn optimistisch gestemd. De kleinhandel is het minst positief.

Problematische betalingen en concurrentie

De Vlaamse ondernemer heeft iets minder last van problematische betalingen ten opzichte van het vorige kwartaal. De deelindex staat nu op 98,6 punten, een verbetering met 1 punt ten opzichte van het derde kwartaal van 2007. Ondanks deze lichte verbetering heeft nog steeds 1 op 5 ondernemers last van problematische betalingen. In Limburg is dit zelfs 1 op 4 ondernemers. De laatste keer dat de deelindex boven de 100 punten noteerde dateert al van het derde kwartaal van 2006.

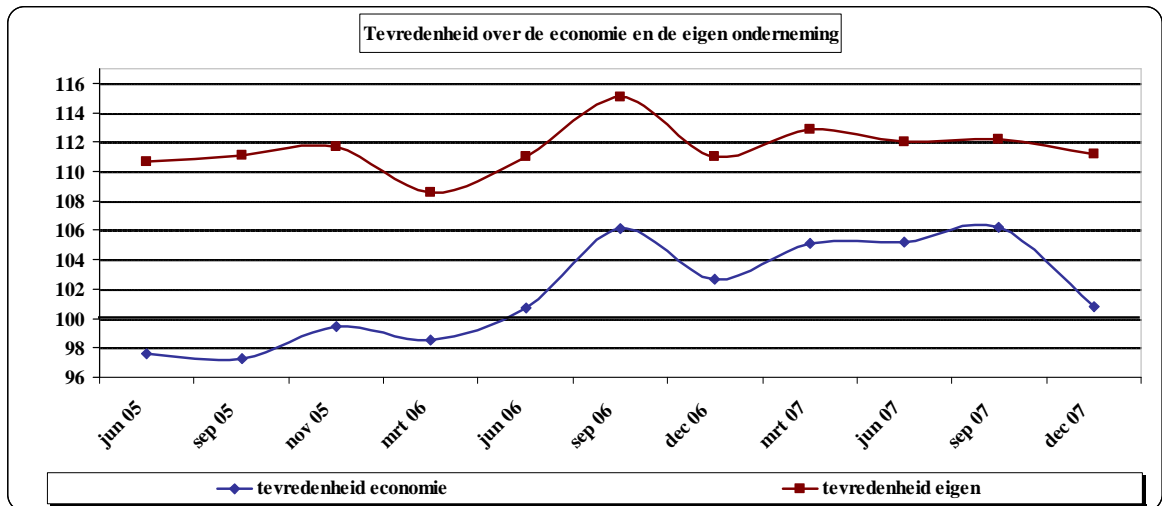

Ook het concurrentiegevoel evolueert lichtjes positief ten opzichte van het vorige kwartaal en staat nu op 97,4 punten, een stijging met 1 punt. 1 op 4 ondernemers zegt meer concurrentiedruk te ervaren in vergelijking met het vorige kwartaal. 34,2% van de kleinhandelaars verklaren meer concurrentie te ervaren. In de bouwsector ligt dit percentage beduidend lager met 15,1%. Ook voor deze deelindex geldt dat hij het laatst in het derde kwartaal van 2006 boven de grens van 100 punten noteerde. Sedertdien is de concurrentiepositie van de gemiddelde KMO dus verslechterd.

Tevredenheid over de economie en de eigen onderneming

De tevredenheid over de algemene economische toestand zakt significant van 106,2 tot 100,8 punten. Een daling van 5,4 punten die de index dichtbij de grens van 100 punten brengt. De ondernemer stelt dus nog een positieve evolutie vast maar de tuimeling van de deelindex is veelzeggend. 1 op 4 ondernemers zegt ontevreden te zijn over de algemene economische toestand. Vooral in Limburg zijn ondernemers ontevreden (28,1%). In West-Vlaanderen vinden we de meest tevreden ondernemers (34,2%). Ondernemers in de

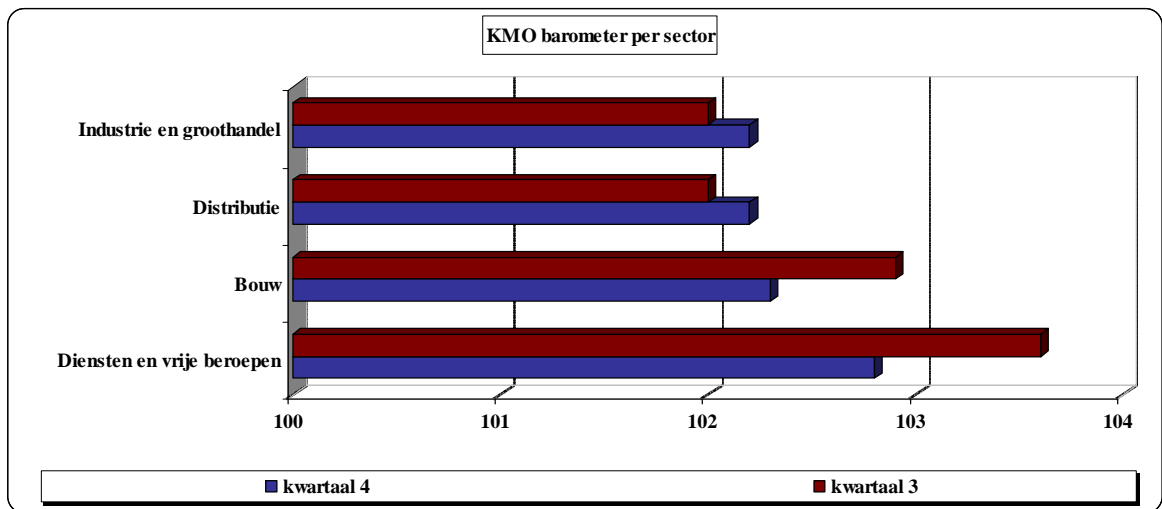
bouwsector zijn het meest tevreden over de algemene economische toestand (39,2%). Daartegenover staat dat 1 op 3 ondernemers in de kleinhandel ontevreden is over de algemene economische toestand.

76,3% van de ondernemers is tevreden over de gang van zaken in de eigen ondernemingen. Dat is iets minder dan het vorige kwartaal toen 80% van de ondernemers tevreden was. De deelindex zakt dan ook van 112,2 punten tot 111,2 punten. Zelfstandigen zijn minder tevreden in vergelijking met KMO's. Van de zelfstandigen verklaart 70% tevreden te zijn. 12% is ontevreden. Bij de KMO's is 78% tevreden over de eigen onderneming en 5% ontevreden.

Barometer per sector en provincie

Alle sectoren kennen een dalende deelindex. De grootste daling doet zich voor bij de dienstensector en vrije beroepen. Deze index zakt met 0,8 punten maar blijft wel de best presterende sector binnen de KMO barometer. Op de tweede plaats komt de bouwsector met 102,3 punten, wat een verlies van 0,6 punten betekent ten opzichte van het vorige kwartaal. De distributie kan een lichte verbetering realiseren met 0,2 punten en komt op een niveau van 102,2 punten, net als de industrie en groothandelssectoren.

Alle provincies verliezen terrein binnen de KMO barometer. Vooral Oost- en West-Vlaanderen kennen een stevige daling van de deelindex met 1,4 punten en stranden respectievelijk op een niveau van 102,4 en 102,5 punten. Antwerpen blijft de sterkst presterende provincie met 103,7 punten. Vlaams Brabant ziet de algemene index het minst dalen (-0,4 punten). Limburg blijft de tweede best presterende provincie in de KMO barometer met 103,2 punten.

